

RIS.4547

Beknopt verslag/conclusies van de commissie Bestuur, Middelen & Economie van de gemeenteraad Emmen op donderdag 14 oktober 2010, aanvang 19.30 uur

Aanwezig:

Voorzitter	:	de heer G.J. Horstman
Commissiegriffier	:	de heer H.D. Werkman
Collegeleden	:	de heer C. Bijl, mevrouw T. Houwing-Haisma, de heer B.R. Arends, de heer J.G. Jumelet, de heer J. Kuper, mevrouw M.H. Thalens-Kolker en de heer A.J. Sleeking.
Verslaglegging	:	de heer D.P. Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)
De raadsleden	:	De heer A.W.J. Schoo (DOP), de heer G.T. Sulmann (DOP), de heer J.M.L.G. van Goethem (Wakker Emmen), de heer H. Velzing (Wakker Emmen), de heer R. van der Weide (Wakker Emmen), de heer G.H.H. Linneman (Wakker Emmen), de heer H. Leutscher (LEF!), de heer A. Lange (LEF!), de heer J.M.F. Hoek (D66), de heer K.P. Eggen (D66) (<i>tot punt 6 derde termijn, 22.30 uur</i>), mevrouw T.C. Hoogeveen (D66) (<i>tot punt 6 derde termijn, 22.30 uur</i>), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), de heer R. Wanders (PvdA), de heer W.O. Meijer (PvdA), mevrouw S. Rougoor-Mahalbasic (PvdA), de heer H.J. Hulsegge (PvdA), de heer J.H.G. Sulmann (PvdA), mevrouw M.J. Meulenbelt-Schepers (PvdA), de heer H. Boers (PvdA), de heer S. Özkan (PvdA), de heer H. Smit (PvdA), de heer A.H. Oldenbeuving (CDA), mevrouw F.I. van Wieren-Bolt (CDA), de heer Th.H. Gerth (CDA), de heer J.H. Wittendorp (CDA), de heer C.J.M. Ruhé (CDA), de heer J. Engberts (CDA) (<i>tot punt 6 derde termijn, 22.30 uur</i>), de heer W.L.H. Moinat (SP), de heer H. de Jonge (SP), mevrouw M.W.M. Vrolijk-Lenting (SP), de heer J. Dijkgraaf (GroenLinks), mevrouw J. Bax (GroenLinks), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), de heer J.C. Scheltens (VVD), de heer R.J.N.A. Kochheim (VVD), mevrouw A.C.M. Nijhof-Huizinga (VVD), mevrouw F.A. Aldershof (VVD), de heer W.W.W. Halm (BGE) en de heer D.J. Douwstra (BGE).
Afwezig	:	---

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter Horstman opent de vergadering om 19.34 uur en heet de aanwezigen welkom op deze speciale gezamenlijke commissievergadering waarvoor alle raads- en commissieleden zijn uitgenodigd. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

DOP verzoekt men de begrotingsvergaderingen van 1 en 4 november twee weken uit te stellen omdat de komende besluiten over het DPE en DPE-Next de begroting voor 2011 en de jaren erna zeer zullen beïnvloeden. Ook verzoekt de fractie of de gemeente de begroting voor 2011 niet voor 15 november, maar voor 15 december mag indienen bij de provincie. Graag verneemt **DOP** de reactie van de overige fracties en het college.

Voorzitter Horstman verzoekt de DOP-fractie hier in de tweede termijn van agendapunt 6A op terug te komen. Hier gaat de DOP mee akkoord.

2. **Presentatie: n.v.t.**

3. **Spreekrecht:**

Mevrouw De Weerd spreekt in over de afdeling Schuldhulp (hierna: Schuldhulp), die de betaling van alle vaste lasten van haar zoon afhandelt. Diens WWB-inkomensniveau is dermate hoog dat er niet altijd geld genoeg is om alle vaste lasten te betalen. Zo heeft **mevrouw De Weerd** diverse energierekeningen en aanmaningen van E.ON doorgestuurd naar Schuldhulp. Daarna ontving zij brieven van een incassobureau; uit overleg met dit bureau en E.ON bleek dat er zonder extra kosten wel iets te regelen was als Schuldhulp contact zou opnemen. **Mevrouw De Weerd** heeft dit doorgegeven aan de betreffende behandelaar van Schuldhulp, maar helaas werd er geen actie ondernomen. Schuldhulp heeft inmiddels de rekening voldaan met een veelheid aan extra kosten. In mei jl. werd een rekening van Menzis ontvangen met de jaarlijkse bijdrage, die **mevrouw De Weerd** heeft doorgestuurd naar Schuldhulp. Zij ontving betalingsherinneringen; uit overleg bleek dat Menzis een regeling wilde treffen als Schuldhulp contact opnam. Omdat dit tijdens de vakantie afspeelde, zou een vervanger de zaak regelen. Toen kwamen er aanmaningen. De behandelaar vertelde na diens vakantie dat er geen geld was om de rekening te voldoen. Op het advies van **mevrouw De Weerd** om contact met Menzis op te nemen is de behandelaar niet ingegaan. Op de brief d.d. 12 september jl. van incassobureau LAVG heeft **mevrouw De Weerd** de behandelaar bij Schuldhulp schriftelijk verzocht een regeling te treffen. Uit de schriftelijke reactie op 1 oktober van de behandelaar bleek dat haar brief een week lang was blijven liggen. Verder meldde hij verzoeken te hebben gedaan aan E.ON en Menzis, maar geen contact met LAVG te hebben opgenomen. De reden is **mevrouw De Weerd** volkomen onduidelijk. Op 9 oktober schreef LAVG dat haar zoon binnen vijf dagen moest betalen, anders werd een civiele procedure opgestart met een eventuele executoriale tenuitvoerlegging, dit alles voor rekening van haar zoon. Na overleg was LAVG bereid genoeg te nemen met maandelijkse deelttermijnen, mits Schuldhulp dit zou regelen. **Mevrouw De Weerd** kon maandag jl. geen contact krijgen met de behandelaar, omdat hij alleen dinsdag telefonisch spreekuur heeft. De telefoniste wilde haar ondanks haar uitleg niet doorverbinden naar de behandelaar; uiteindelijk verzocht het Budgetadviescentrum **mevrouw De Weerd** te wachten tot dinsdag. Wel kon zij een mail sturen en die zou direct naar de behandelaar worden doorgezonden. Dinsdag bleek de behandelaar een week op vakantie te zijn. Een collega kon het dossier niet overnemen, **mevrouw De Weerd** moest wachten totdat de behandelaar terug was. Wel was er nog € 155,= in reserve. De collega kon dat niet overmaken omdat de behandelaar over het dossier ging. **Mevrouw De Weerd** vindt dat er sprake is van wanbeleid, onwil en incompetentie bij Schuldhulp en meent dat de kosten geenszins voor rekening van haar zoon mogen komen. Zij is zelfs bereid een civiele procedure tegen de gemeente op te starten. Zij verzoekt de raad het college erop aan te spreken op dit volgens haar kwalijke ambtenarengedrag.

Wakker Emmen vraagt met welke schulden het blijkbaar steeds misgaat.

Mevrouw De Weerd antwoordt dat het om crediteuren gaat zoals E.ON, Menzis, Ziggo e.d. Schuldhulp zegt dat er geen geld is en reageert niet, terwijl met overleg wel iets is te regelen. Schuldhulp vraagt haar zelf wel eens welke rekeningen men moet betalen. **Mevrouw De Weerd** krijgt een maandelijks overzicht, maar heeft geen inzage op een bepaald moment en begrijpt daarom niet waarom Schuldhulp bij haar te rade gaat.

DOP vraagt of de bewindvoerder van de situatie afweet.

Mevrouw De Weerd zegt dat dat het geval is, omdat zij van iedere brief een afschrift naar de bewindvoerder heeft gestuurd. Maandag jl. raadde hij haar aan eerst haar acties af te ronden en bij knelpunten contact met hem op te nemen. De bewindvoerder is zelf nog niet in actie gekomen.

Voorzitter Horstman sluit af met de opmerking dat dit onderwerp in algemenere zin ongetwijfeld zal terugkomen in de commissie en de raad.

4. Rondvraag

Er zijn geen vragen.

5. Bespreken C-stukken: n.v.t.

6. Bespreken B-stukken: n.v.t.

6A. Steunvraag Dierenpark Emmen (DPE) (bespreeknota)

Inleiding

Burgemeester Bijl memoreert de informatiebijeenkomst van maandag jl. waarin UNO Bedrijfsadviseurs vier scenario's inzake de steunvraag van DPE heeft voorgelegd met veel geld en dito consequenties. Het college realiseert zich veel van de raadsleden te vragen omdat er in korte tijd veel informatie is te verwerken die niet in de meest ideale vorm beschikbaar is, maar het belang van de zaak is dusdanig dat er in de raad van 21 oktober een besluit moet komen over de steunvraag. B&W gebruiken de input van de raad deze avond om vóór 21 oktober met een uitgewerkt raadsvoorstel te komen.

Voorzitter Horstman memoreert de maandag jl. gemaakte afspraak inzake drie termijnen voor dit bespreekpunt: in de eerste termijn zal UNO Bedrijfsadviseurs technische vragen beantwoorden, de tweede en derde termijn zijn voor de onderlinge politieke discussie en politieke vragen aan het college. De commissie stemt hiermee in.

Eerste termijn

ChristenUnie vindt het rapport van UNO duidelijk. Men heeft twee technische vragen:

1. Waarom spreekt het college in de inleiding van de leidraad over rendementsverbetering op korte termijn? Graag een toelichting.
2. Op blz. 7 bij de scenario's wordt het risico genoemd dat Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) niet mee wil werken. Is er al contact geweest met WMD en zo ja, wat is de uitkomst?

BGE vindt het UNO-rapport ook heel helder en heeft dezelfde vragen als de ChristenUnie.

DOP had schriftelijk 25 vragen ingediend, waarvan er 12 zijn beantwoord. De resterende vragen:

3. Denkt UNO dat rendabele exploitatie mogelijk is op de huidige locatie, ervan uitgaand dat de investeringen worden gedaan op de huidige locatie?
4. Wat is volgens UNO het maximaal te behalen resultaat op de huidige locatie, ervan uitgaand dat de investeringen worden gedaan op de huidige locatie?
5. Acht UNO het voor mogelijk dat als DPE op de huidige locatie niet in staat blijkt de structuur en cultuur marktconform te krijgen, men dit wél zou kunnen op de nieuwe locatie? Heeft UNO hier voorbeelden van bij andere organisaties in vergelijkbare situaties?
6. Is het volgens UNO mogelijk en wenselijk dat één directeur verantwoordelijk is voor zowel het huidige park als de bouw van het nieuwe park? Heeft UNO voorbeelden van andere bedrijven, waarbij een dergelijke situatie op een adequate manier is opgelost?
7. Heeft UNO de directie gevraagd waarop de verwachting is gebaseerd dat een bedrag van € 2 mln. tot € 3 mln. voldoende zou zijn? Zo ja, wat was het antwoord van de directie hierop?
8. Verschillende contracten moeten opnieuw worden afgesloten. UNO adviseert alle lopende contracten open te breken, omdat deze te weinig marktconform zijn. Is er nader onderzoek geweest naar de oorzaak van deze problemen? Zo ja, ligt die meer besloten in laksheid van de

directie of meer in de ondeskundigheid met betrekking tot de kennis van de markt? Of is het een combinatie van beide?

9. Welke problemen zijn er als van twee naar één CAO moet worden overgegaan? Kan zoiets op korte termijn geregeld worden? En is dit in de huidige rechtsvorm mogelijk?
10. Zijn er contracten afgesloten met het management waarbij bij voortijdige afvloeiing afkoop-sommen verplicht zijn? Zo ja, om hoeveel managers gaat het en welke bedragen zijn hiermee gemoeid?
11. Is aanvulling en versterking van het management alleen voldoende om de gewenste omslag te maken? Of is ook vervanging van het management nodig? Heeft UNO ervaring met bedrijven waarbij het management niet is vervangen en een geslaagde cultuuromslag toch is bereikt?
12. Zijn er managers bij DPE die boven de Balkenende-norm (ca. € 150.000,=) verdienen?
13. Is de beloning van het topmanagement marktconform of wijkt deze af dan het gebruikelijke marktniveau?
14. Welke gevolgen heeft een faillissement voor de al overgemaakte verplaatsingsvergoeding?
15. In hoeverre kunnen crediteuren bij een faillissement aanspraak maken op de grondaankoop van € 65,5 mln. van de gemeente?
16. Waaruit bestaat het bedrag bij het faillissementsscenario? Hoe is hierbij rekening gehouden met de waarde van de gronden en de door de gemeente verstrekte leningen?

D66 heeft de volgende vragen:

17. Is UNO betrokken bij het samenstellen van de leidraad die eerder deze dag is ontvangen?
18. Wat heeft het college doen besluiten om vier scenario's in de leidraad te zetten, terwijl UNO er slechts drie heeft geformuleerd? En waarom niet meer dan vier scenario's?

Wakker Emmen memoreert dat het college herhaaldelijk in de media heeft aangegeven dat men DPE wil helpen, maar 'niet ten koste van alles'.

19. Kan het college een precisering geven van 'niet ten koste van alles'?
20. Hoe is de verleende € 65,5 mln. vastgelegd in de overeenkomst tussen DPE en de gemeente?
21. Op welke termijn kan de commissie het raadsvoorstel tegemoet zien?

CDA heeft de volgende vragen:

22. Hoe realistisch is een akkoord met de schuldeisers in de periode van een faillissement?
23. Van welke partij zijn de mogelijke schadevergoedingsvorderingen voor gedeerde winst te verwachten? Zijn er aanwijzingen dat hiervan sprake zal zijn?
24. Het UNO-rapport meldt een stijging van 20% in de personeelskosten in de afgelopen vijf jaar. Is een dergelijke stijging gebruikelijk in deze branche?
25. De personeelslasten zijn nu € 8 mln. Acht UNO het haalbaar deze terug te schroeven naar € 5 mln. als het managementteam met ervaren mensen moet worden versterkt?

PvdA heeft de volgende vragen:

26. Het UNO-rapport spreekt van twee CAO's, de leidraad spreekt van een CAO Plus-regeling. Is dat een extra regeling bovenop de geldende CAO? Is er sprake van een overkoepelende regeling of geldt die voor individuele personeelsleden die onder de oude CAO vielen?
27. Het UNO-rapport en de leidraad spreken over verlies van regie bij een faillissement. De leidraad meldt beperkte risico's daarbij. Waarom is dat beperkt en wat kunnen die risico's zijn?

SP heeft de volgende vragen:

28. Heeft een curator bij faillissement met zekerheid de hoofddoelstelling om DPE open te houden? Want volgens SP ligt diens hoofddoelstelling bij het zoveel mogelijk betalen van de schulden. Als een curator bij beëindiging van DPE beter in staat is de schulden te vereffenen, dan ligt zijn prioriteit toch bij het laatste?

29. Heeft UNO het gevoel dat zijn rapportage een verrassing betekent voor DPE?

Wethouder Kuper geeft namens het college de volgende antwoorden:

1. Dit is conform de opdrachtformulering aan UNO. In de bespreknota worden aspecten van rendementsverbetering op korte termijn aangestipt.
2. UNO heeft overlegd met WMD; het college heeft nog steeds het idee dat WMD constructief wil meedenken.

De heren Nijstad en Ubbens geven namens UNO Bedrijfsadviseurs de volgende antwoorden:

3. Dit maakte geen onderdeel uit van de onderzoeksopdracht. UNO heeft zich gericht op de optimalisatie van het eindresultaat over de periode 2010-2015. Een langetermijnperspectief gaat gepaard met aanzienlijk grotere investeringen dan die in het rapport zijn meegenomen.
4. Zelfde antwoord als 3).
5. Een marktconforme structuur en cultuur staan los van de locatie, zowel de huidige als de toekomstige locatie.
6. UNO adviseert de huidige directie zich goed te focussen op het huidige dierenpark. Dat laat onverlet dat men meekijkt over de schouder naar de ontwikkeling van het nieuwe park. UNO acht daarom beide scenario's mogelijk.
7. UNO heeft de directie die vraag niet gesteld.
8. Dit maakte geen onderdeel uit van de onderzoeksopdracht.
9. Ja, het is mogelijk om tot één CAO te maken. Hiervoor is overeenstemming met de vakbonden nodig. Dit kan in één en dezelfde rechtsvorm plaatsvinden.
10. UNO kan in verband met de vertrouwelijkheid nu niet ingaan op deze vraag. Wel heeft men dit aspect meegewogen in de oplossingsrichtingen.
11. UNO kan het eerste deel van deze vraag niet beantwoorden omdat het individuele managementleden betreft. Wel heeft men wel ervaring met meerdere bedrijven waarbij het management niet is vervangen, maar een dergelijke cultuuromslag wel is gerealiseerd.
12. UNO denkt niet dat dat het geval is, maar zal dit uitzoeken.
13. Dit maakte geen onderdeel uit van de onderzoeksopdracht.
14. Een faillissement zou daarvoor geen enkel gevolg hebben.
15. In geen enkel opzicht.
16. De positie van de gemeente als crediteur c.q. leningverstrekker verbetert of verslechtert niet bij een faillissement.
17. Nee.

Wethouder Kuper en burgemeester Bijl geven namens het college de volgende antwoorden:

18. Ter verdere overweging heeft het college scenario D (faillissement zonder doorstart) in aanvulling op het advies van UNO toegevoegd. B&W hebben niet meer scenario's voorgesteld, omdat men van mening is dat de vier het meeste recht doen aan deze discussie.
19. Volgens B&W is dat juist de reden voor deze extra commissie. In de leidraad staan ook de bestuurlijke dilemma's beschreven en bovendien staat de gemeente voor grootscheepse bezuinigingen. De vier scenario's gaan gepaard met forse bedragen en daarom is het aan de commissie om mee te denken met het college als input voor het raadsvoorstel voor 21 oktober. Het college kan zich Emmen zonder DPE niet voorstellen, maar wil het niet alleen doen. De precieze grens tot waar B&W daarin kunnen gaan is onderdeel van deze bespreking en daarover doet het college nu geen nadere mededelingen.
20. De gemeente heeft een concept-overeenkomst met DPE rondom de verplaatsingsvergoeding. Hierop heeft de raad als voorschot een voorbereidingskrediet van € 5 mln. ter beschikking gesteld. De ondertekening van de concept-overeenkomst moet nog plaatsvinden.
21. Het raadsvoorstel wordt op de middag van 19 oktober verzonden, na het collegeoverleg diezelfde ochtend. Of het eerder kan hangt mede af van de helderheid waarmee de commissie het college adviseert deze bespreking.

De heren Nijstad en Ubbens geven namens UNO Bedrijfsadviseurs de volgende antwoorden:

22. Hoe meer geld er beschikbaar komt, des te groter de kans om met de crediteuren tot een akkoord te komen.
23. Als een failliete onderneming haar contracten niet kan nakomen, kan de gedupeerde partij die ontbinden en schadevergoeding indien bij de curator voor gemaakte kosten en gederfde winst. Die vorderingen lopen mee in een eventueel crediteurenakkoord. Of er daadwerkelijk vorderingen zullen komen hangt af van de gesprekken met de crediteuren over aanpassing van de contracten.
24. De branchecijfers zijn UNO zo niet bekend, maar het kostenniveau lijkt een normaal verloop te hebben. Wel zijn de personeelskosten vooral de laatste twee jaren sterk gestegen, sterker dan de drie jaren ervoor.
25. Ja, UNO denkt op basis van diepgaand onderzoek dat tot de mogelijkheden behoort.
26. Er is sprake van twee naast elkaar bestaande CAO's die elk niet algemeen bindend zijn verklaard.
27. De curator neemt formeel de regie over van directie, Raad van Commissarissen en de aandeelhouders bij een faillissement. Hij moet terstond op zoek gaan naar financiers die hem helpen om het dierenpark open te houden. De financiers kunnen voorwaarden stellen aan de wijze waarop het park wordt gerund. Dat is een beperkt risico in praktische zin omdat financiers daarmee de facto de controle over de onderneming overnemen.
28. De primaire taak van de curator is een failliete onderneming intact te houden, want een intacte onderneming is beter te verkopen dan een onderneming die op sterven na dood is. Dus in praktijk zal een curator er vrijwel altijd naar streven een onderneming 'going concern' te houden.
29. Daar heeft UNO niet veel notie van genomen. Dat het de laatste maanden slechter met DPE ging dan aanvankelijk gepland, was ook de directie duidelijk.

Tweede termijn

PvdA kan zich Emmen niet zonder dierenpark voorstellen. De presentatie van UNO was meer dan duidelijk erover dat DPE in nood verkeert. Omdat DPE het sterkste merk van Emmen is en ook veel aandacht heeft van media en publiek is voor de **PvdA** een faillissement zonder doorstart zeker niet aan de orde. Dat geldt evenmin voor het scenario 'going concern', want de fractie wil niet dat DPE op dezelfde voet doorgaat en de gemeente steeds de gaten moet vullen. Een niet-toekomstbestendig dierenpark is evenmin wenselijk voor publiek en personeel. Een reorganisatie is voor de **PvdA** alleen een serieuze optie als DPE in 2015 als geheel onder dezelfde CAO valt en de saneringslasten in hun geheel genomen zijn. Dit betekent terugdringing van de personeelskosten, het plegen van de noodzakelijke investeringen en meer marketing. De fractie kan hierover pas een definitief standpunt innemen als de financiële gevolgen duidelijk zijn. Dat moet het geval zijn in het nog komende raadsvoorstel van het college. Uiterlijk 15 december wil de **PvdA** een besluit nemen. Men wil dat het college meer tijd neemt om te bekijken of een reorganisatie haalbaar is. Dit staat los van het voorstel van DOP om de begrotingsvergaderingen uit te stellen.

CDA complimenteert het college met de wijze waarop het de steunaanvraag van DPE heeft opgepakt. De betreffende stukken zijn sec al promotie voor de inwoners van Drenthe om een abonnement te nemen op het dierenpark: daarmee zou DPE financieel al een stuk verder zijn. Het model 'going concern' is geen optie voor het CDA, een faillissement lijkt de meest praktische oplossing, al levert dit imago schade op. Opzeggen van de erfpachtovereenkomst voor de parkeerplaats Traverse-Zuid bij reorganisatie of faillissement betekent inkomstenderving voor de gemeente. **CDA** ziet geen aanleiding de begrotingsvergaderingen uit te stellen.

Wakker Emmen hekelt de wijze waarop men door het college op een informatieachterstand wordt gehouden. Slechts 28 uur voor de vergadering krijgt men nog een aantal essentiële stukken. De fractie is vóór instandhouding van DPE op de huidige locatie, maar vindt ook dat er geen 10-

30 miljoen gemeenschapsgeld moet worden gestoken in een zieke organisatie waarvan het management kennelijk niet in staat is gebleken een adequaat om te gaan met de commerciële formule en het personeelsbeleid. Op 12 januari jl. geeft wethouder Arends in de media aan dat DPE goede cijfers kan laten zien, maar twee dagen later laat de directie weten in een vergadering met ook B&W-leden dat de financiële situatie van DPE zorgelijk is. Op 10 februari vergadert de Raad van Commissarissen (RvC) hierover met het college. Pas op 27 mei wordt de raad ingelicht en op 10 juni wordt dit in een speciale commissievergadering behandeld waarbij bureau UNO de opdracht krijgt om onderzoek naar DPE te verrichten. De resultaten hiervan worden pas 11 oktober gerapporteerd met de opmerking dat DPE nog maar voor 4-6 weken aan liquiditeit heeft om te kunnen draaien. **Wakker Emmen** kwalificeert dit als onbehoorlijk bestuur van de RvC en van het college van B&W. Drie van de vier scenario's zijn gericht op het openhouden van DPE tot het nieuwe park is verzezen, maar het laatste ligt in handen van hetzelfde management dat dit debacle heeft veroorzaakt. **Wakker Emmen** voorziet bij de nieuwbouw een nieuw financiële catastrofe, want het ontbreekt nog steeds aan harde garanties over het aantrekken van financiers voor de ontbrekende € 125 mln. De fractie vindt het griezelig dat DPE de bouw al in januari wil aanvangen, terwijl men op het randje van een faillissement balanceert. De bevindingen van UNO bieden volgens **Wakker Emmen** via het reorganisatiescenario voldoende mogelijkheden om DPE op de huidige centrumlocatie voor te zetten. Het jaarlijkse verlies zal dan per 2015 zijn gereduceerd tot minder dan vijf ton en bovendien heeft dit een impuls voor de lokale detailhandel omdat de bezoekers dan langs het centrum terugkeren, wat **Wakker Emmen** op de nieuwe locatie – met een verlengd verblijfsduur van 9 uur per bezoek – niet waarschijnlijk acht.

CDA wijst erop dat Wakker Emmen de tweede termijn kan gebruiken om in te gaan op de antwoorden die in eerste termijn zijn gegeven.

Wakker Emmen vindt dat de ontvangen stukken wel degelijk al voldoende antwoorden bevatten en concludeert hieruit dat de RvC en de directie hebben gefaald gezien de hoge verliezen sinds 2003, oplopend van € 0,5 mln. naar € 5,5 mln. De bevindingen van UNO zijn dus structureel. Wakker Emmen ziet het belang van de voortzetting van DPE op de huidige centrumlocatie, maar dan wel onder de voorwaarden van het afblazen van de financieel slecht onderbouwde verhuizing, reorganisatie van het personeelsbeleid en de directie, investering in nieuwe attracties en verblijven, sanering van de langlopende contracten en een actief marketingbeleid. DPE moet het kloppende hart van het centrum blijven. **Wakker Emmen** wenst de raad van 21 oktober met een week uit te stellen omdat a) de adviseur van de raad nog een second opinion op het businessplan moet uitvoeren; b) de partijen de ruimte moeten krijgen om de complexe, politiek gevoelige problematiek goed met hun achterban te bespreken; c) de enorme investeringen door de gemeente zorgvuldigheid vereisen. De fractie is bereid de begrotingsvergadering uit te stellen.

VVD kan zich Emmen zonder dierentuin evenmin voorstellen, maar dan wel een gezond bedrijf. De scenario's A (going concern met kleine bezuinigingen) en D (faillissement zonder doorstart) zijn daarom niet bespreekbaar voor de fractie. De **VVD** houdt op dit moment de keuze tussen de twee overblijvende scenario's open en ziet geen noodzaak de begrotingsvergaderingen uit te stellen. Wel heeft men een lichte voorkeur voor scenario B, zodat de gemeente de CAO-afspraken kan overlaten aan werkgever, werknemers en de vakbonden.

D66 wil op heel korte termijn een oplossing voor de problemen rond DPE; een diepgaande analyse van de oorzaken kan dan later plaatsvinden. De keuze van de fractie zal gaan tussen scenario's B en C; A en D zijn geen optie. Reorganisatie brengt allerlei overlegsituaties met zich mee die tijd vergen – die er eigenlijk niet is – en deling van de verantwoordelijkheden met partijen met andere belangen dan de gemeente en de DPE-organisatie. Dit is meteen het voordeel van een faillissement: dat doet even heel erg pijn, maar DPE kan sneller doorgaan. Maar onduidelijk is nog wie de organisatie gaat overnemen en dat vindt **D66** een belangrijk zorgpunt. De fractie is er al met al nog niet helemaal over uit. Als de raad van 21 oktober met een week uitgesteld wordt, is er

voor **D66** te weinig tijd om de stukken goed te bestuderen. Als de besluitvorming over DPE in december plaatsvindt, kunnen de begrotingsvergaderingen gewoon doorgaan op de geplande data. **Burgemeester Bijl** denkt dat 16 december te laat is voor een definitief besluit over DPE. Hij concludeert dat de PvdA met dit voorstel tijd wil kopen door de liquiditeit op 21 oktober voorlopig veilig te stellen en 16 december een besluit nemen op basis van de onderhandelingsresultaten. De begrotingsvergaderingen op 1 en 4 november kunnen dan gewoon doorgaan.

D66 vraagt of de PvdA op 21 oktober elk van de komende drie maanden ter overbrugging 8 ton voor de liquiditeit van DPE ter beschikking wil stellen.

PvdA bevestigt de conclusie van de burgemeester om de realiseerbaar- en haalbaarheid van de scenario's beter uit te werken. Kiezen tussen scenario 2 en 3 is volgens **PvdA** op dit moment niet mogelijk. Tot 16 december is er geen drie, maar twee maanden, een overzichtelijke periode.

Wakker Emmen vraagt naar de bedragen.

PvdA zegt dat die juist in de komende tijd moeten worden uitgezocht.

Voorzitter Horstman verzoekt de raad voor de duidelijkheid nu eerst een uitspraak te doen over al dan uitstel van de vergadering van 21 oktober en tijdens die vergadering het eventuele uitstel van de begrotingsvergaderingen te bespreken. De commissie gaat hiermee akkoord.

DOP zou het een gemis vinden als de partijen die vóór het Atalanta-project zijn, consequent de volgende opmerkingen van de kritische fracties, waaronder DOP, zouden negeren: 1) Twynstra & Gudde is al een jaar kritisch over de haalbaarheid van het Atalanta-project: men vroeg zich zelfs af of DPE het wel zelfstandig kan redden tot de opening van het nieuwe park; 2) oud-directeur Rensen betwijfelt of € 190 mln. genoeg is voor een nieuw park en of het verwachte aantal bezoekers is te behalen; 3) UNO geeft aan dat DPE niet marktconform kan werken op de huidige locatie, maar dit zal ook het probleem zijn op de nieuwe locatie; 4) het personeel heeft al jaren hierover aan de bel getrokken; 5) de NOM acht het zeer onwaarschijnlijk dat de € 190 mln. op termijn terugverdiend kan worden. Hoeveel alarmbellen moeten er afgaan voordat het college en veel raadsfracties wakker worden? **DOP** betwijfelt of voor degenen die zeggen 'wij kunnen ons Emmen zonder een dierentuin niet voorstellen gezien het belang voor stad en provincie' het behoud van de dierentuin wel écht centraal staat. Het lijkt volgens **DOP** er meer op dat men werkgelegenheid wil behouden en zijn eigen straatje wil schoonvegen. Het is de fractie een groot raadsel dat de heer Hiddingh van DPE van A tot Z achter de bevindingen van UNO staat, ook wel anders wilde maar de huidige situatie niet kon voorkomen. Wie is al die jaren tegengewerkt? De commissarissen Arends en Leutscher? Laatstgenoemde zegt in de krant dat de RvC al die jaren niets fouts heeft gedaan. Dan zou de heer Leutscher moeten kiezen voor de optie 'going concern'. **CDA** zegt dat het hier vanavond tussen de raad en het college gaat. De RvC is zelf niet bevoegd keuzes te maken tussen de vier scenario's, dus dan moet de DOP dat ook niet suggereren.

DOP zegt niets te suggereren, maar zijn mening te willen ventileren. De heer Leutscher heeft het alleen over de daling van de bezoekersaantallen maar gaat voorbij aan de overige constatering van UNO. LEF! vindt dat misbruik van uitkeringen keihard moet worden aangepakt; **DOP** is dan ook benieuwd hoe hard LEF! zal zijn bij het wijzen van college en directie op hun verantwoordelijkheden. De PvdA zegt in de media niet verbaasd te zijn over de problemen, maar heeft steeds afgegeven op degenen die die problemen aankaartten. **DOP** concludeert hieruit dat de PvdA niet wil dat zijn eigen kopstukken in gevaar komen. Burgemeester Bijl zegt dat de plotselinge daling in bezoekers niet was te voorzien en noemt zijdelings de langlopende contracten en de hoge personeelskosten, terwijl de constatering van UNO veel dieper gaan en jarenlang wanbeleid aan de dag legt. Begin 2010 gaf president-commissaris Arends aan dat de problemen bij DPE deels het gevolg waren van bewust beleid. Waarom zou de raad dan zo'n bedrijf moeten steunen, vraagt **DOP** zich af. Ook gaf de heer Arends in die periode aan geen verliezen te verwachten, terwijl dat enkele maanden later € 3,0 mln. bedroeg. Ook had hij twijfels over de deskundigheid van raadsadviseur Twynstra & Gudde; blijkbaar doet hij dat niet over zijn eigen deskundigheid en dus zou hij volgens **DOP** nu keihard afstand moeten nemen van de conclusies van UNO. UNO vindt de

gemeentesteun van € 2-3 mln. een druppel op de gloeiende plaat. Wat is dan de waarde van het nieuwe bedrijfsplan met dezelfde directiesamenstelling? PvdA, CDA en VVD willen ook af van Twynstra & Gudde. Kritiek blijkbaar doet blijkbaar meer pijn dan de rekening bij de burgers neerleggen.

VVD zegt die mening over Twynstra & Gudde niet te zijn toegedaan.

PvdA heeft het indertijd alleen over de herdefiniëring van de opdracht aan dit bureau gehad. Dat is heel iets anders dan ervanaf willen. Blijkbaar komt het DOP beter uit het zo te formuleren.

DOP is gerustgesteld dat men zich over het aanblijven van het bureau geen zorgen hoeft te maken. De motie van de fractie om de financiële situatie van het Atalanta-project en DPE nog vóór de verkiezingen te bespreken, kon op weinig steun rekenen. Velen vonden de motie een minachting van het college. B&W waren al sinds medio januari op de hoogte van de zorgelijke financiële situatie bij DPE, terwijl vele buitenstaanders al veel eerder hun zorgen hadden geuit. Dit lijkt volgens DOP op minachting van de raad of de directie niet willen opzadelen met te veel werk. Of moest dit over de verkiezingen worden heen getild? Nu wordt de raad opgezadeld met haastige spoed. Blijkbaar is dit wel goed voor de raad. **DOP** heeft meerdere keren aan de alarmbel getrokken over het Atalanta-project en DPE om onnodige verspillingen te voorkomen. Als de verschillende verantwoordelijken te aardig voor elkaar blijven, kan het voortbestaan van DPE in gevaar komen. Kennelijk weegt het belang van eerstgenoemden zwaarder. **DOP** zal er alles aan blijven doen om ervoor te zorgen dat DPE behouden blijft. De fractie doet nu nog geen uitspraak over de scenario's. Zeker is dat elk scenario het personeel veel pijn gaat doen, onzeker is of dat ook voor de verantwoordelijken bij de gemeente en DPE geldt. **DOP** is ervoor om de raad van 21 oktober met een week op te schuiven omdat het belang van DPE een zorgvuldige afweging vergt.

SP was van begin af aan al enthousiast over de plannen voor het nieuwe dierenpark, mits die financieel haalbaar waren. Het rapport van UNO schetst een dramatisch beeld en bevestigt de eerdere geluiden. Welke waarde heeft de presentatie van 7 oktober nog na het UNO-rapport van 11 oktober? Hebben DPE college en raad al die tijd in de maling genomen? De **SP** voelt zich behoorlijk geschoffeerd door het management van DPE. Wist men ten tijde van de steunaanvraag hoe de situatie ervoor stond? Zo niet, is het dan wel een capabel bestuur? Zo ja, dan is er sprake van misleiding. Het management wordt toch gecontroleerd door de RvC? Hoe kijkt die ertegenaan? Het liefste wil de **SP** DPE in de benen houden en het Atalanta-project tot een succes maken, maar niet tegen elke prijs. Waar staat de gemeente in het Atalanta-project nu DPE bijna wegvalt?

LEF! vindt dat Emmen niet zonder DPE kan. Scenario's A en D vindt de fractie niet van toepassing, zij wil zich concentreren op B (harde sanering) en C (faillissement met doorstart). Nadeel van een doorstart is dat je de regie kwijt bent en er geen sociaal plan is. Voordeel is dat DPE schoon schip kan maken op korte termijn. De voorkeur van **LEF!** gaat uit naar scenario B omdat dit een sociaal biedt voor de medewerkers; tegelijk hecht men groot belang aan de flexibilisering van arbeidskosten. **LEF!** wil daarom scenario C in de achterzak houden om de vakbonden te laten meewerken aan de noodzakelijke kostenflexibilisering en de complexe contracten met crediteuren open te kunnen breken. Voor de financiering ziet de fractie meerdere mogelijkheden. De eerste is het verstrekken van een lening onder een aantal condities. De € 65,5 mln. verplaatsingsvergoeding is gebaseerd op een bepaald percentage van de herbouwwaarde; met een commerciëlere invulling is wellicht € 80-90 mln. uit de Hoofdstraatlocatie te halen. Daarmee wordt ook recht gedaan aan het feit dat de grond in eigendom van DPE is. Gelet op potentiële investeerders lijkt het **LEF!** goed extra tijd in te ruimen voor DPE om de helpende hand te laten bieden.

CDA vindt dat **LEF!** een onjuist beeld schetst van de mogelijke opbrengst van de Hoofdlocatie. De laatste taxaties van 4-5 jaar geleden spraken van een maximale opbrengst van € 15 mln.; hierop is ook de hypotheek gebaseerd. De € 65,5 mln. is ook geen grondrendement, maar een samenstel van diverse financiële stromen. Om daar miljoenenbedragen aan toe te kunnen voegen is een illusie volgens het CDA, dat blijft hooguit beperkt tot enkele miljoenen, meer niet.

LEF! wil dit toch als een van de financieringsmogelijkheden meegeven aan het college. Er gaan stemmen op om het park aan de Hoofdlocatie terug te geven aan de bevolking. **LEF!** wil een commerciëlere invulling daaraan toevoegen om er meer geld uit te halen.

BGE wijst erop dat de prijzen in de grondexploitatie enorm onder druk staan. In plaats van hoogbouw is er eerder een parkeergarage gekomen. Denkt **LEF!** dat de Hoofdstraatlocatie haalbare kaart is voor ondernemers en projectontwikkelaars?

LEF! sluit niets uit maar wil dit wel laten onderzoeken.

GroenLinks had verwacht dat er deze avond een collegevoorstel ter bespreking zou liggen. In zeer korte tijd is er zeer belangrijke informatie tot de raad gekomen, GroenLinks heeft tijd nodig om alles goed te kunnen beoordelen. Als men dat 19 oktober niet kan doen op basis van het raadsvoorstel, wil men uitstel van de raad van 21 oktober met het liefst twee weken. Dat heeft wellicht ook gevolgen voor de begrotingsbehandeling. GroenLinks vindt dat Emmen niet zonder DPE kan en is dan ook voor een structurele oplossing. Elke oplossing zal pijn doen. Wat gaat elke oplossing financieel betekenen voor de gemeente en haar bezuinigingen? Hoe kan het dat de huidige wethouder Financiën in zijn rol als commissaris in januari nog verklaarde dat DPE er goed voor stond? Hij zegt in de media dat de malaise vooral is veroorzaakt door een terugval in bezoekers. Heeft de raad indertijd wel de juiste informatie ontvangen? GroenLinks verzoekt de beide oud-commissarissen daar iets over te zeggen omdat zij de directie moeten hebben gecontroleerd via managementletters, jaarstukken e.d. De fractie vraagt zich af of het redelijk is het personeel te laten boeten voor de ernstige tekortkomingen van de directie. Het gaat GroenLinks daarbij niet alleen over geld maar ook over de uitvoering van taken. Wat zijn de consequenties van elke oplossing voor het huidige management? Marktconforme oplossingen kunnen niet alleen de drijfveer zijn om zaken te veranderen, het gaat GroenLinks ook om cultuuromslagen, het sociaal plan, deskundigheid van medewerkers en dienstverlening. Is DPE wel gediend bij een flexibele CAO om voor extra bezoekers te zorgen? Als heel Nederland nu al over sluiting van DPE spreekt, wordt er volgens de fractie al imago schade geleden. GroenLinks vraagt zich af hoe die is om te buigen.

BGE heeft waardering voor de heldere bevindingen van bureau UNO. De fractie noemt deze onverklikkelijke affaire onvoorstelbaar. De gemeente en DPE zijn weliswaar juridisch losse eenheden, maar de materiële verwevenheid is zo groot dat opeenvolgende directies en RvC'en en daardoor colleges van B&W niet op de hoogte waren en zijn van de feitelijke situatie. Ook onvoorstelbaar vindt **BGE** dat de aandacht van de directie alleen was gefocust op DPE-Next en daardoor de actuele situatie uit het oog verloor of ging men er van tevoren al vanuit dat de gemeente toch wel over de brug zou komen? De geschiedenis leert dat Emmen best zonder DPE kan. Emmen bestaat 900 jaar en DPE slechts een kleine 90 jaar. Ook heeft **BGE** er moeite mee dat de steunvraag komt op het moment dat personeel, directie en gemeente er allang van afwisten. De fractie vermoedt dat dit is gedaan om het Atalanta-project niet in gevaar te laten komen. De raad wordt zo voor een voldongen feit gesteld. Steeds meer bezoekers met kinderen zeggen hun abonnement op omdat zij klagen over het achterstallige huidige park. Het lijkt **BGE** op dit moment niet gepast stil te staan of de leiding, RvC en het college hebben zitten slapen; wel noodzaakt het UNO-rapport tot diepgaand extern onderzoek naar de gang van zaken.

SP vindt de oorzaken van de problemen interessant en belangrijk, maar de actualiteit vraagt om oplossingen op korte termijn.

BGE vindt scenario A, niets doen, de slechtste optie. Gelet op de voorgeschiedenis heeft de fractie geen enkel vertrouwen in een saneringsoperatie; men blijft dit trekken aan een dood paard vinden. Daarom is **BGE** voor een faillissement met doorstart: een moeizame, maar eerlijke operatie richting alle betrokkenen. Daarnaast moet men verder werken aan het Atalanta-project en DPE-Next, al vraagt **BGE** zich af of het huidige personeelsniveau wel kan blijven na de snoei-harde rapportage van UNO. Pas als de financiering rond is en er zicht is op een haalbare exploitatie met aantrekkelijke toegangsprijzen, kan DPE beginnen met de nieuwbouw. Dit betekent voor

BGE harde cijfers en geen vage uitspraken en mooie plaatjes zoals DPE die in zijn presentatie naar voren bracht.

ChristenUnie geeft allereerst aan te weinig tijd te hebben gehad om een en ander goed te overdenken. De fractie vond het buitengewoon heldere rapport van UNO ontluisterend en onthutsend. De imagoschade is er al volop en zal er ook zijn ongeacht het te kiezen scenario. **ChristenUnie** heeft lichte voorkeur voor scenario B, omdat bij sanering meer recht wordt gedaan aan het sociale aspect. De fractie is het eens met de PvdA om, voor een goed afgewogen keuze tussen opties B en C, tijd te kopen voor wat betreft de liquiditeit van DPE; dat geldt ook voor het datumvoorstel van 16 december. In het raadsvoorstel moeten B&W een combinatie voorstellen van B en C plus de bijpassende, haalbare financieringsvorm; de **ChristenUnie** acht dit niet al mogelijk op 21 oktober. UNO heeft hier immers ook een paar maanden werk aan gehad. Emmen zonder DPE vindt de fractie nauwelijks denkbaar. Tot slot ervaart zij altijd veel gastvrijheid en dienstverlening te hebben genoten in het dierenpark.

Reactie college

Wethouder Kuper is blij met de constructieve benadering door de raad van het proces. Omdat elk uitstel onwenselijk is, wil het college de vergaderdatum van 21 oktober intact laten. B&W ervaren meer steunbetuigingen voor het redden van DPE dan voor de BVO Emmen. Toen het college met de zorgelijke financiële positie van DPE werd geconfronteerd, stond men ook perplex. Voor de goede orde: de RvC verstrekt geen rapportages aan het college.

D66 vraagt of dit ook geldt voor de bestuurders van de stichting tot instandhouding van DPE. De leden zijn door of namens de gemeente in dat bestuur gezet.

Wethouder Kuper antwoordt dat ook deze stichting geen rapportageplicht kent.

Het gaat **Wakker Emmen** niet zozeer om de rapportageplicht, maar om de melding in de leidraad dat al op 14 januari contact is geweest met het college. Waarom heeft het dan zolang geduurd?

Wethouder Kuper bevestigt dat op dit datum de directie het college inlichtte over de zorgelijke situatie; tegelijk gaf men aan de zaken in 2014 weer op orde te kunnen hebben. Niettemin droegen B&W op 10 februari de directie op om extra scenario's voor te leggen – want men vond de door de directie verwachte bezoekersaantallen aan de hoge kant – plus een businesscase op uiterlijk 1 april. In mei meldde de RvC dat de liquiditeit problematisch was en dat de businesscase pas 1 oktober klaar kon zijn. Het college heeft toen aangegeven dat als men steun zocht, men bij financiers terecht kon en als men die bij de gemeente zocht, men een aanvraag kon doen, waarvan akte. Het college meent dat het bij deze hele procedure verstandig heeft gehandeld. Ook B&W twijfelen net als de meeste fracties nog tussen scenario B en C, daarom willen zij deze avond ook de argumenten van de commissie horen. Enerzijds is er het medewerkersbelang, anderzijds is scenario C qua jaarlijkse rentekosten goedkoper voor de gemeente. Imagoschade is er deels al, maar uit signalen van stakeholders en subsidiënten als WMD en SNN verneemt het college dat faillissement een negatievere klank heeft dan scenario B.

D66 krijgt de indruk dat het college zijn afwegingen nu al maakt. Die ziet men liever in het raadsvoorstel terug. B&W kunnen nu beter de vragen beantwoorden.

Wethouder Kuper merkt bij het PvdA-voorstel tot uitstel op dat de prijs van scenario B al aardig in beeld is dankzij het onderzoek van UNO. Maar in december moet inderdaad wel duidelijk zijn dat dit scenario en de voorwaarden haalbaar zijn. Daarom vinden B&W het een goed voorstel om eerst tijd te kopen met het oog op de liquiditeit van DPE.

CDA wil graag duidelijk hebben of het faillissementsscenario al dan niet behandelbaar is door de beide bezwaren. Los van de rentelasten zit er hoe dan ook € 7 mln. verschil tussen scenario B en C. Is het ethisch dat industriepersoneel dat onlangs ontslagen is door de crisis, mee zou moeten betalen aan het faillissement van DPE?

Wethouder Kuper erkent dat bij industrieën het op gegeven moment gelopen koers is en een faillissement wordt uitgevoerd zonder gemeentesteun. Maar DPE overstijgt Emmen, Drenthe en Noord-Nederland, het heeft enorme impact als het park zou verdwijnen.

CDA vindt ook dat DPE van eminent belang is voor Emmen. De vraag is nu niet of de gemeente moet investeren in het behoud van DPE, maar of zij extra moet investeren om een sociaal haalbaar plan uit te voeren. Daarin wijkt DPE niet af van bedrijven die recentelijk failliet zijn gegaan door de economische crisis.

Wethouder Kuper erkent dat het CDA hierin gelijk heeft.

SP vraagt in hoeverre belanghebbenden, die menen dat Emmen niet zonder dierenpark kan, daar een financieel plaatje bij hebben. De **SP** begrijpt het punt van het CDA, maar de lokale overheid heeft wel een voorbeeldfunctie bij het afronden van ontslagprocedures. In beide scenario's is het personeel het slachtoffer.

Wethouder Kuper doelde in zijn eerdere betoog op belanghebbenden die het algemene belang van DPE aan de kaak stellen. UNO meldt dat kleinere investeringen (5 ton in attracties plus 4 ton in marketing) gedaan moeten worden in een tweede-generatiedierenpark. Bij een derde-generatiedierenpark gaat het om heel andere bedragen, die zijn niet vergelijkbaar.

Wakker Emmen memoreert dat in de presentatie van 11 oktober jl. werd gemeld dat een reorganisatie en herstructurering DPE zich de komende jaren langzaam kan ontwikkelen tot een niet-verlieslijdende onderneming. Investeren op de huidige locatie kan op termijn voor een winstgevende situatie zorgen.

Wethouder Kuper blijft van mening dat dat investeren is in een tweede-generatieopzet dat allemaal al is gekopieerd door andere parken. Bovendien is er een second opinion van UNO op komst om de businesscase DPE-Next te beoordelen.

Wakker Emmen betoogt dat bij een second opinion de onderzoeksvraag heel erg belangrijk is. Een andere vraagstelling leidt tot andere uitkomsten; in die zin kan de fractie op dit moment niets met een second opinion.

Wethouder Kuper vraagt of Wakker Emmen de opdrachtformulering al heeft gezien.

Wakker Emmen ontkent dit; men gaat ervan uit dat die nog onderweg is.

D66 duidt erop dat de 4 en 5 ton, die de wethouder noemt, de ophogingen zijn. In totaal het gaat dus om € 1,4 mln. marketingbudget en € 1,7 mln. investeringsbudget.

Wethouder Kuper erkent dit maar dan nog zijn de bedragen die voor investeringen in DPE-next nodig zijn, naar verhouding laag. De voorwaarden die het college gaat stellen aan zijn scenario-keuze na de input door de commissie deze avond, zullen heel helder blijken in het raadsvoorstel.

Wakker Emmen vraagt of hieruit is op te maken dat het college zich geen zorgen maakt over de dekking voor het nieuwe dierenpark.

Wethouder Kuper zegt dat niet te hebben gezegd. Over de businesscase DPE-Next loopt een second opinion door UNO, die over 4-5 weken gereed is. Dit bureau zal daarbij o.a. kijken naar de bezoekersaantallen, exploitatie en financierbaarheid. Dit past in het plan van het door B&W en raad vastgestelde kader om elk businessplan van een second opinion te laten vergezellen.

Voorzitter Horstman staat nu geen nieuwe vragen meer toe, alleen verduidelijkingsvragen. De commissie gaat hiermee akkoord.

Wethouder Kuper heeft kennisgenomen van het betoog door de DOP, maar voelt zich niet geroepen om op alle opmerkingen van deze fractie in te gaan.

DOP vindt dat erg zwak. Daar komt bij dat de fractie nooit tegen DPE is geweest. 18 december 2008 heeft men gestemd tegen het financiële rammelstuk waar nu de vruchten van worden geplukt. Niet meer, niet minder.

Wethouder Kuper wil hier niet op ingaan.

Voorzitter Horstman vindt de opmerking van de DOP op het randje van het toelaatbare.

ChristenUnie heeft ernstige bezwaren tegen de uitspraak van de DOP dat het Atalanta-besluit een financieel rammelstuk zou zijn. De fractie vindt dit volstreekte onzin.

BGE betoogt dat de raad niet voor niets Twynstra & Gudde heeft ingehuurd. Bovendien is bij iedere Atalanta-bespreking gemeld dat DPE een grote risicopost was en dat daarover niet gesproken mocht worden. Misschien is het bedoelde besluit geen rammelstuk in die zin, wel heeft BGE daarbij steeds het belang van DPE benadrukt. De PvdA was altijd heel lovend over het dierenpark en nu liggen de problemen voor maar dat is een heel ander vraagstuk.

ChristenUnie denkt dat BGE het niet goed heeft begrepen. Men zal dit buiten de vergadering nog eens toelichten.

Wethouder Kuper vindt dat er geen sprake is van ‘in de maling nemen’ zoals de SP het noemde, maar dat het college adequaat heeft gereageerd op de berichtgeving.

SP zegt dat het de fractie pas in het rapport van UNO duidelijk werd in welk zwaar weer DPE zich werkelijk bevindt. De fractie heeft de indruk dat de nieuwe informatie van UNO ook het college enigszins heeft overvallen.

Wethouder Kuper zegt dat toen UNO de eerste mondelinge informatie verschaftte op 28 september – toen er nog geen oplossingsrichtingen waren – het college inderdaad verbaasd was.

SP vindt dit toch opmerkelijk omdat deze situatie al meerdere jaren aan de orde is. In hoeverre heeft het bestuur van DPE dan zorgvuldig gehandeld in zijn informatievoorziening?

Wethouder Kuper betoogt dat anders dan BVO Emmen de gemeente geen aandeelhouder is en er dus geen kwartaalrapportage plaatsvindt. Er werd wel regelmatig bijgepraat in relatie tot het Atalanta-project maar er bestond daarin geen formele rol voor de gemeente.

Wakker Emmen neemt aan dat die gesprekken ook de financiën aan de orde kwamen. DPE was misschien niet verplicht te antwoorden, maar de gemeente wil toch geïnformeerd worden over de voortgang van de investering die zij in DPE heeft gedaan? Hoe beoordelen B&W dan hun contacten met bestuur en directie van DPE?

Burgemeester Bijl schetst dat de dierentuin 75 jaar geleden als familiebedrijf is ontstaan. 40 jaar geleden waren er ook al problemen en toen werd de helft van de RvC-leden voorgedragen door de gemeente. In de jaren '90 kwam er discussie over de formele band tussen de gemeente en het bedrijf DPE; toen maakten de wethouders plaats voor externe commissarissen. Toen in 2006 een perspectief aan DPE werd gecreëerd in het coalitieprogramma, bleek uit onderzoek door een gerenommeerd extern bureau dat het wenselijk was dat het gemeentebestuur, na terugtrekking door de familie Rensen uit de stichting, meer banden moest krijgen met DPE. Hierna zijn raadsleden en wethouders toegetreden als bestuurders. Dat wil niet zeggen dat er een deelneming was, de gemeente mag alleen bestuursleden voordragen, geen commissarissen. Maar vanwege de binding via het Atalanta-project hield men elkaar op de hoogte. Na aanvraag van een interpellatiedebat door de DOP naar aanleiding van de mindere resultaten van DPE over 2008 heeft het college DPE nog dezelfde maand gevraagd om een aantal scenario's naar aanleiding van de wisselende berichtgeving over de financiële situatie. De motie die de raad zelf in april heeft aangenomen, liegt er niet om: ‘een zelfstandig bedrijf met respect voor eigenstandige beslissingen’. Deze motie is zo in tegenspraak met wat sommige fracties deze avond poneren: dat maakt het opereren van het college moeilijk: enerzijds moet DPE zelfstandig blijven, anderzijds hebben gemeente en DPE wel het gezamenlijke belang met het Atalanta-project. Natuurlijk heeft de SP gelijk om terug te kijken maar nu moet er vooral naar een oplossing worden gezocht, vindt het college.

D66 vindt dat er op hoofdzaken moet worden vergaderd. De fractie roept het college en commissie op om details zoveel mogelijk achterwege te laten, want de tijd is kostbaar in deze zaak.

Wethouder Kuper geeft aan dat de plannen rond de Hoofdstraatlocatie met volledige inspraak en zeggenschap van burgers zijn gemaakt. Om de locatie met woningbouw vol te plannen is volstrekt niet aan de orde. Het college kan met berekeningen komen, maar heeft ook de wensen van de bevolking voor een parkachtig karakter te respecteren.

LEF! meent dat er een verschil is tussen de locatie volplannen en het percentage van woningbouw te verhogen van 30-40% naar bijv. 50%.

Wethouder Kuper bevestigt dat B&W op de hoogte willen en zullen worden gehouden van eventuele overnamekandidaten; ook het college wil zo snel mogelijk helderheid maar dit past ook

in het proces om andere investeerders erbij te betrekken. Het college bespeurt in de commissie de algemene opvatting om tijd te kopen en een duidelijk raadsvoorstel te formuleren ter bespreking op 21 oktober. **Wethouder Arends** geeft aan dat één financieringsoptie leidt tot forse jaarlijkse gemeentelasten, bij de andere optie is geen sprake van lasten maar zal het vermogen aanzienlijk verminderen. Bij de optie leningverstrekking hangen de daarmee gemoeide lasten af van de rentepercentage om te lenen c.q. door te lenen en ook of de gemeente al dan niet een aflossingsvrije danwel achtergestelde lening wil verstrekken. UNO gaat bij de nieuwe businesscase voor de Hoofdstraatlocatie uit van 2,14% rente; daarbij is qua financiering aan te sluiten. De presentatie door DPE van 7 oktober was een herhaling van een perspresentatie van 5 oktober. De voorzitter van de RvC heeft vooraf heel nadrukkelijke opmerkingen gemaakt over de financiële situatie van DPE en hoe zich die verhoudt tot de ontwikkelingen rond DPE-Next. Ook de directeur van DPE heeft daar bij aanvang van de commissiepresentatie van 7 oktober iets over gezegd.

SP vraagt of beide opmerkingen overeenkwamen.

Wethouder Arends herhaalt dat hij zich meent te herinneren dat de DPE-directeur voorafgaand aan de presentatie in de raadszaal iets over de huidige financiële situatie van het park heeft gezegd in relatie tot de bedrijfsvoering. DPE moet zich voorlopig tevreden stellen met 440.000 jaarlijkse dagbezoeken en 70.000 abonnementen; er moet aanvullend worden geïnvesteerd in attracties en de marketing om jaarlijks 640.000 bezoeken te genereren. Dat is volgens het college de verhouding tussen het UNO-rapport tot 2015 en de presentatie over hoe daarna weer te komen tot een topattractie in Nederland. De gemeente krijgt wel vaker steunverzoeken van bedrijven. Die worden soms gehonoreerd, soms worden zij alleen in het college besproken en soms is de steun niet toereikend. Ook B&W worstelen bij DPE, anders dan bij andere bedrijven, met de politieke vraag of de gemeente bereid moet zijn tot een faillissement met afvloeiing van het personeel of een harde reorganisatie met een fatsoenlijk sociaal plan.

CDA vraagt of het college onder ‘doorstart’ de afvloeiing van al het personeel verstaat.

Wethouder Arends ontkent dit. De doorstart wijkt wel af van een reorganisatie in die zin dat er geen sociaal plan zal liggen voor het personeel dat niet meegaat naar de doorstart.

Derde termijn

PvdA bedoelde met ‘tijd kopen’ dat de DPE-directie de gelegenheid krijgt te onderhandelen met de sociale partners over een sociaal plan, zij het onder strikte voorwaarden: ook ten aanzien van de liquiditeit. Hierna kan de raad uiterlijk op 16 december een goede afweging maken tussen scenario B en C. Op dit moment vindt PvdA die keuze niet realistisch. Hoe langer men de vergadering van 21 oktober uitstelt, des te minder onderhandelingstijd er is voor de directie van DPE.

CDA voelt er evenmin voor de raad van 21 oktober uit te stellen, omdat dit alleen maar nadelig werkt, bijv. voor het imago van DPE. Maar dan wel onder de conditie dat er 19 oktober een helder raadsvoorstel ligt met de uitwerking van beide scenario’s B en C.

Wakker Emmen heeft geen behoefte aan een derde termijn, maar wenst slechts antwoord op zijn uitstelverzoek. Men gaat ervan uit 19 oktober het raadsvoorstel daadwerkelijk te ontvangen.

VVD sluit zich aan bij het laatste; in dat geval vindt men de behandeling op 21 oktober geen probleem. De fractie verzoekt het college beide scenario’s B en C uit te werken in zijn voorstel om een goede keuze te kunnen maken.

D66 heeft nog heel veel vragen over de voorgeschiedenis, maar wil de tijd eerst besteden aan het zoeken naar een oplossing. Later zal de fractie nog terugkomen op de oorzaken. **D66** hoopt dat het raadsvoorstel ook een profiel voor mede-investeerders zal bevatten. Men wil als signaal het voorbeeld-A37 meegeven, waarbij heel veel belanghebbende partijen hebben meebetaald. In be-

ginsel is **D66** vóór de behandeldatum 21 oktober; dit zou alleen later worden als het raadsvoorstel niet voldoende eensluidend zou zijn.

DOP benadrukt met klem dat men de tijd tot 21 oktober volstrekt onvoldoende vindt. Als de PvdA en het CDA er toch al over eens zijn om het definitieve besluit op 16 december te vellen, maakt een week extra bedenktijd ook niet meer uit. De fractie wil de raad graag verschuiven naar 28 oktober, maar denkt dat er kennelijk al andere afspraken zijn gemaakt.

SP wil dat het raadsvoorstel van 19 oktober minimaal scenario B en C bevat, inclusief alle gevolgen en personeelsbelangen. De fractie wil de raad graag uitstellen naar 28 oktober.

LEF! is voor het nemen van ruimte en tijd om een aantal zaken uit te zoeken. Natuurlijk zou bij scenario C de rol van de curator beperkt kunnen zijn, alleen in de praktijk kleeft er een risico aan het type curator dat DPE krijgt. Daarom is het belangrijk om bij scenario B toe te werken naar een sociaal plan, waarbij duidelijk wordt gemaakt richting de vakbonden om m.n. de flexibilisering van de arbeidsvoorwaarden op orde te krijgen. Het lijkt **LEF!** wenselijk om goed te onderzoeken waar de verplaatsingsvergoeding op is gebaseerd en welke financiële gevolgen het opkrikken van het percentage herbouw aan de Hoofdstraatlocatie heeft. De fractie wil de raad op 21 oktober door laten gaan.

GroenLinks zegt andere signalen van subsidiënten als SNN en de provincie te hebben gehoord: zij hebben wel hun bezorgdheid geuit, maar absoluut geen toezeggingen gedaan. Uiterlijk 1 januari wil GroenLinks een raadsvoorstel ontvangen om in januari 2011 een besluit te nemen. Zo kan bij een besluit met vervelende gevolgen voor het personeel in elk geval de periode tot en met de kerst worden overbrugd. De vergadering van 21 oktober kan gewoon doorgaan. **GroenLinks** betreurt dat de oud-commissarissen niet zijn ingegaan op de door de fractie gestelde vragen, maar deze zullen later zeker weer aan de orde komen. De fractie zal er alles aan doen om niet in neoliberale flexibiliseringsconstructies verzeild te raken voor wat betreft de arbeidsvoorwaarden.

BGE is net als D66 voorstander van grondig onderzoek naar de oorzaak van deze problemen. Graag 19 oktober een raadsvoorstel met de uitgewerkte scenario's B en C met een heel gericht tijdsplan over hoe reëel de datum 16 december voor het definitieve besluit is. Wellicht is daarvoor meer tijd nodig. Op dit moment vindt **BGE** uitstel van de raad van 21 oktober niet nodig.

ChristenUnie denkt ook dat in beginsel met een helder raadsvoorstel de datum 21 oktober voldoende overdenkingstijd geeft voor de fractie: dit hangt wel af van de exacte inhoud van het voorstel. De fractie drukt het college op het hart om de gekochte tijd goed te benutten om andere stakeholders zoals de provincie te vinden te bewegen tot medeverantwoordelijkheid, omdat de topattractie DPE spin-off heeft voor het hele noorden qua toeleveranciers, bungalowparken e.d.

Reactie college

Wethouder Kuper denkt dat het college met al deze input goed in staat is om alle betogen te wegen tot een collegevoorstel waarover op 21 oktober gedebatteerd kan worden. B&W zullen zonder meer alle stakeholders benaderen conform de oproep van de ChristenUnie gezien het overstijgende belang. De voorwaarden in het collegevoorstel zullen van dezelfde scherpheid zijn als het UNO-rapport. Over de saneringsoperatie heeft het college geen toezeggingen ontvangen van stakeholders. Daar zal de komende maanden meer duidelijkheid over komen. Het gerichte tijdsplan zal worden voorgelegd, op data nauwkeurig. **Burgemeester Bijl** zegt in antwoord op de vraag van Wakker Emmen om het raadsvoorstel eerder dan 19 oktober af te hebben, dat dit niet mogelijk is. De commissie vraagt om twee varianten met voor- en nadelen, tijdsplannen e.d. Daarnaast vergt de politieke worsteling over beide varianten een zorgvuldige formulering en argumentatie.

Wel zal het college in haar overleg op de ochtend van 19 oktober dit onderwerp zo snel mogelijk aankaarten, zodat het raadsvoorstel diezelfde middag bij de raadsleden zal liggen.

Voorzitter Horstman concludeert dat de meerderheid van de commissie ermee instemt dat het raadsvoorstel over de steunvraag door DPE in de vergadering van 21 oktober wordt geagendeerd.

ChristenUnie brengt in dat volgens meerdere fracties het inhoudelijke raadsvoorstel de bespreking ervan op die datum dan ook mogelijk moet maken.

Voorzitter Horstman zegt in reactie hierop dat als een meerderheid van de raad dit op 21 oktober alsnog van de agenda wil halen, dit altijd nog mogelijk is.

7. Sluiting

Voorzitter Horstman sluit de vergadering om 22.53 uur onder dankzegging.